

De werelddelen

Antarctica

UITGELICHT
Documentatiecentrum

1 Een werelddeel van uitersten

Antarctica: als je die naam hoort, krijg je het al koud. Op 21 juli 1983 zakte de thermometer er onder de min 89 graden, dat was een nieuw record! De kans dat je er geweest bent, of dat je er ooit komt, is niet zo groot. Het ligt ook wel erg ver weg: aan de zuidpunt van de wereldbol. Antarctica is een grote landmassa met zee rondom. Het is dus eigenlijk een eiland, maar zó groot dat het een **continent** wordt genoemd, net als Australië. Een continent is een stuk van de aardkorst. Tegelijkertijd is Antarctica een van de zeven werelddelen, net als Europa en Afrika. Dat hebben de mensen ooit zo ingedeeld.

Buitenbeentje

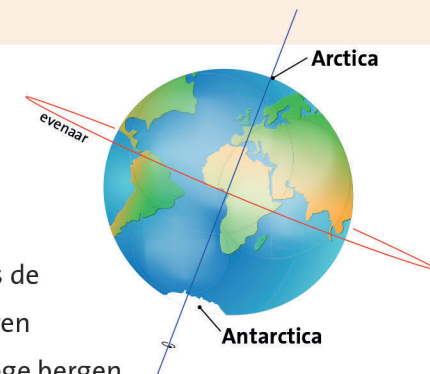
Van alle werelddelen is Antarctica wel een buitenbeentje, en een werelddeel van vele records. Allereerst natuurlijk: het ligt het verst zuidelijk. Maar wat je meer zal verrassen is dat Antarctica gemiddeld ook het hoogste en het winderigste continent is. Er groeit geen enkele boom, maar toch is er de meeste echte natuur. Tot slot: er wonen de minste mensen. In het binnenland komen alleen avonturiers en wetenschappers. Die laatsten zijn de enige en tijdelijke bewoners van Antarctica, ze zijn er immers meestal alleen in de zomermaanden.

Wist je...

dat de Grieken al meer dan 2000 jaar geleden wisten dat de aarde een bol is? Ze vonden het logisch dat er tegenover de Noordpool nog een ijzig land moest liggen. Het noordelijke gebied noemden zij Arctica, het verwachte zuidelijke gebied doopten ze Ant-Arctica. Dat betekent 'tegenover Arctica'.

Tegenpolen

Het Noordpoolgebied (Arctica) en Antarctica zijn allebei koud en wit, maar voor de rest verschillen deze gebieden veel van elkaar. Om te beginnen is de Noordpool bevroren zee. Je kunt eronderdoor varen met een onderzeeboot. Antarctica is land met hoge bergen en op veel plaatsen een kilometers dikke laag sneeuw en ijs. Door de hoogte is Antarctica nog veel kouder dan de Noordpool. Tot slot leven er in beide gebieden verschillende soorten dieren. Zo komen pinguïns en zeeolifanten alleen bij Antarctica voor en ijsberen, walrussen en narwals alleen bij de Noordpool.

Spiegelbeeldseizoenen

Op een wereldkaart staat boven Antarctica een stippellijn, op de globe is dat een gestippelde cirkel. Dat is de **zuidpoolcirkel**. Overal op die cirkel is er elk jaar maar één nacht dat de zon niet onder gaat. Die midzomernacht valt op 21 december en dan begint op Antarctica de zomer. De zuidpoolwinter begint op 21 juni. De seizoenen zijn er dus precies andersom als bij ons. In de poolwinter bevriest een groot deel van de zee. Aan het eind van de winter lijkt Antarctica bijna twee keer zo groot.

Zeeën en eilanden

In de zee rond Antarctica liggen eilanden. Ook die horen bij het werelddeel. De meeste zijn klein en allemaal zijn ze rotsachtig. De zuidelijkste eilanden liggen 's winters met het ijs vast aan het vasteland van Antarctica. Rond Antarctica komen drie oceanen bij elkaar: de Indische, de Atlantische en de Grote Oceaan. Hier vormen ze samen de Zuidelijke Oceaan. Langs de kust van Antarctica liggen een aantal zeeën die een eigen namen gekregen hebben. De meeste daarvan zijn genoemd naar ontdekkingsreizigers: Weddellzee, Rosszee, Amundsenzee.

Antarctica in cijfers

Oppervlak:	14.200.000 km ² (ruim 340 x Nederland)
Hoogste punt:	4892 m (Mount Vinson)
Gemiddelde dikte ijskap:	2200 m
Laagste temperatuur:	- 89,2 °C
Aantal tijdelijke bewoners:	ca. 1000 (winter) tot 5000 (zomer)

3 Ruig en ijzig

Op de eilanden rond Antarctica is het lang niet zo koud als op het vasteland van Antarctica. Dit komt omdat ze verder van de geografische zuidpool af liggen. Hoe dichterbij de geografische zuidpool je komt, hoe minder hoog de zon aan de hemel komt. En een laagstaande zon geeft weinig warmte. In de poolwinter koelt het binnenland helemaal sterk af.

Kilometers ijs

Anders dan je waarschijnlijk dacht, valt er op Antarctica maar weinig sneeuw. Op sommige plekken valt bijna niks. Als je kijkt naar de hoeveelheid neerslag per jaar, is Antarctica het droogste werelddeel. Maar de sneeuw die er valt, blijft wel liggen en verandert door het gewicht uiteindelijk in ijs. Zo is er in duizenden jaren een enorme laag sneeuw en ijs ontstaan: de **ijskap**. Gemiddeld is de dikte daarvan ruim twee kilometer! Doordat er overal, dus ook op de hoogvlaktes en bergen, nog twee kilometer ijs en sneeuw bovenop ligt, is Antarctica gemiddeld het hoogste werelddeel. Hoe hoger, hoe kouder, dus daardoor is het op Antarctica veel kouder dan in het bijna platte Noordpoolgebied.

Rotsachtige bergen

Door de dikke ijskap zie je niet hoe bergachtig Antarctica eigenlijk is. Langs de kust zijn op sommige plekken wel hoge rotsen te zien en zelfs een paar vulkanen. In het binnenland steken alleen de hoogste bergtoppen boven de ijskap uit. Zo is nog net te zien dat er dwars over het werelddeel een langgerekt gebergte loopt van 3500 kilometer lang: het Transantarctisch Gebergte. De hoogste berg van Antarctica, Mount Vinson, is bijna vijf kilometer hoog.

Antarctica

Als je de naam hoort, krijg je het al koud: Antarctica. In 1983 zakte de thermometer er onder de min 89 graden, een record! Antarctica is een werelddeel van uitersten: niet alleen het koudste, maar ook het hoogste en het winderigste. Er groeien geen bomen en er wonen weinig mensen. Dieren leven er wel. En er groeien ook planten, zelfs op de sneeuw.

In de achtdelige serie *De werelddelen* kijk je naar de natuur, geschiedenis en cultuur van de verschillende werelddelen. Welke overeenkomsten en verschillen zijn er? En waardoor komt dat?

Op www.docukit.nl vind je nog veel meer leuke boeken!

